

Nr 218.

Uppläst och godkänd i Första kammaren den 24 maj 1912.

» » » i Andra kammaren den 28 maj 1912.

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordningar om frilager och om ändrad lydelse af vissa paragrafer i förordningen om frihamn, dels ock i ämnet väckta motioner.

(Bevillningsutskottets betänkande nr 29 och memorial nr 41.)

Till Konungen.

Genom proposition, nr 121, af den 22 mars 1912 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till:

- a) förordning om frilager och
- b) förordning om ändrad lydelse af §§ 1, 13, 15, 16, 18, 20 och 22 i förordningen den 15 november 1907 om frihamn.

Då 1907 års Riksdag, som antog nu gällande förordning om frihamn, däremot afslog ett af Kungl. Maj:t samtidigt framlagdt förslag till förordning om frilager, skedde detta, såsom föredragande departementschefen enligt nyssnämnda statsrådsprotokoll erinrat, hufvudsakligen

på den grund att bestämmelserna i då gällande tulltaxa icke ansågos afpassade för det fall, att den utländska konkurrensen genom frilagers inrättande så att säga flyttades de svenska näringarna in på lifvet. I sådant hänseende framhöll Riksdagen, att den inhemska industrin, särskildt vissa slag af densamma, måste anses vara så känslig för den utländska konkurrensens underlättande, att man före vidtagandet af den föreslagna åtgärden skäligen borde tillse, att proportionen mellan tullen å den färdiga produkten å ena sidan samt tullsatserna för halffabrikat och beredningsämnen å andra sidan vore med hänsyn till de ifrågasatta förändrade förhållandena rätt afvägd. Till dess resultatet af den då pågående revisionen af tulltaxan föreläge, fann Riksdagen därför frågan om införande här i landet af frilagersinstitutionen böra anstå.

I öfverensstämmelse med 1907 års Riksdags anförda uttalande har Eders Kungl. Maj:t, sedan berörda revision numera är slutförd och den nya tulltaxan under någon tid varit i tillämpning, nu ånyo för Riksdagen framlagt ett förslag till förordning om frilager.

Innan Riksdagen ingår på en redogörelse för den granskning, de nu föreliggande förslagen underkastats, vill Riksdagen, till angifvande af sin principiella ståndpunkt i frågan, uttala, att Riksdagen i likhet med 1907 års Riksdag hyser den öfvertygelsen, att afsevärda fördelar för vårt näringslif äro att vänta af frilagersinstitutionens införande. De möjligheter, som vår nuvarande tullagstiftning erbjuder för tullfri uppläggning och bearbetning inom landet af utländska tullpliktiga varor, kunna nämligen, äfven efter det frihamnsinstitutionen blifvit i lagstiftningen införd, icke anses tillfredsställa näringslivets berättigade kraf på rörelsefrihet. Det ligger nämligen i sakens natur, att frihamnar hos oss icke kunna komma till anläggning mera än på mycket få platser, och redan af denna anledning kommer därför allt fortfarande det stora flertalet af de näringsidkare, hvilka hafva behof af tullfri uppläggning af tullpliktiga varor från utlandet, att härvid vara hänvisade till tullnederlaget och transitupplaget, hvilkas brister flerfaldiga gånger vid hithörande frågors behandling blifvit påvisade.

På sätt framgår af hvad ofvan anförts, hyste 1907 års Riksdag mot det då framlagda förslaget om frilager betänkligheter på den grund, att detsamma befarades kunna medföra olägenheter för den svenska industrin. Sistnämnda Riksdags ofvanberörda skrifvelse gaf emellertid uttryck åt den uppfattningen, att den väntade revisionen af tulltaxan kunde beräknas förebygga de fruktade olägenheterna. Såvidt Riksdagen

nu kunnat finna, äro tullsatserna i den nya tulltaxan så afvägda och dess bestämmelser i öfrigt så affattade, att man torde kunna vänta, att de skola åt de industrigrenar, hvilka däraf äro i behof, erbjuda det skydd, som i denna väg lämpligen kan åstadkommas.

Eders Kungl. Maj:ts förslag till förordning om frilager innehåller också bestämmelser, som tillkommit i afsikt att skydda den inhemska produktionen och hvilka äfven torde vara väl lämpade att verka i sådan riktning.

Vid bedömandet, i hvad mån de farhågor för den inhemska industrin, hvartill förslaget om frilagersinstitutionens införande gifvit anledning, böra tillmätas betydelse, förtjäna äfven följande synpunkter beaktande.

Liksom afsikten med frilagret ostridigt i främsta rummet är att gagna transithandeln och förädlingsindustrin, ligger det i sakens natur, att dessa näringsgrenar, för hvilka frilagret också erbjuder de största fördelarna, i öfvervägande grad komma att begagna sig däraf. Hvad särskildt beträffar handeln, erbjuder frilagret de mest betydande förmånerna åt de köpmän, som där lagra varor, hvilka icke produceras inom landet och hvilka kunna säljas både inom Sverige och på utlandet, till exempel kolonialvaror. Att sådan handelsrörelse kommer att vid svenska frilager blifva den öfvervägande, därpå tyder också erfarenheten från frilager i utlandet. Den importhandel åter, som omfattar varor, hvilka äfven äro föremål för tillverkning inom landet, kommer säkerligen framgent såsom hittills att i stor utsträckning ombesörjas af svenska firmor, hvilka drifva affärer äfven med varor af inhemska tillverkning; och sådana firmor hafva knappast anledning att begagna sig af frilager, emedan de i så fall blifva nödsakade att hålla dubbla lager.

Riksdagen hyser den förvisningen, att med ett klokt begagnande af de möjligheter att reglera tillträdet till frilager, som förslaget erbjuder, det i praktiken skall visa sig, att ifrågavarande institution kommer att till vida öfvervägande del anlitas för sådan rörelse, hvarför densamma är i främsta rummet afsedd, äfvensom att, i den mån importhandeln kommer att begagna sig däraf, det skydd, som i olika afseenden, såsom ofvan är framhållet, står det inhemska näringslivet till buds, skall åstadkomma en sådan utjämning af de förutsättningar, under hvilka den inhemska produktionen och importen från utlandet arbeta, att den förra icke skall blifva lidande.

Härmed har Riksdagen angifvit de väsentliga skälen för sin principiella anslutning till propositionen.

Uti en i anledning af förevarande proposition inom Riksdagen väckt motion har hemställts om sådan ändring i Eders Kungl. Maj:ts förslag, att ingen uttagning från frilager af tullpliktigt gods för öfverförande till den inhemska marknaden måtte få äga rum vare sig genom direkt förtullning eller genom uppläggning på tullnederlag. Af motiveeringen för detta förslag framgår, att motionären tänkt sig, att den af honom ifrågasatta inskränknigen i användandet af frilager icke borde gälla längre än intill dess stadgande meddelas om hvad med detaljförsäljning förstås.

Till belysande af detta yrkande vill Riksdagen erinra om följande.

I det förslag till förordning om frihamn, som af Kungl. Maj:t förelades 1907 års Riksdag, fanns i § 20 moment 4 intaget ett stadgande, motsvarande det i nu föreliggande proposition, § 15, föreslagna och af innehåll, att införsel från frihamn af gods i sådana kvantiteter och under sådana omständigheter i öfrigt, att bestämmelsen i § 14 af samma förslag angående detaljförsäljning af därstädes befintliga varor uppenbarligen komme att därigenom kringgå, icke finge medgifvas. Beträffande denna bestämmelse i § 20 anförde Riksdagen i sin skrifvelse i ämnet följande:

»Afsikten med de af Eders Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna är, såsom jämväl i en inom Riksdagen i ämnet väckt motion erinras, att förekomma så kallad detaljhandel eller handel i mindre omfattning med varor, upplagda inom frihamn. Att dylika bestämmelser införas i författningen synes ock vara af behovet påkalladt, men det kan med allt skäl ifrågasättas, huruvida hvad Eders Kungl. Maj:t i sådant afseende föreslagit är till fyllest. Ty hvarken i denna författning eller i gällande lagstiftning finnes någon allmän föreskrift om, hvad som bör förstås med detaljhandel. Och de föreslagna bestämmelserna synas Riksdagen så mycket mer betänkliga, som tillämpningen af desamma ju skulle komma att öfverlämnas åt vederbörande tulltjänsteman, hvilken alltså hade att för hvarje särskildt fall afgöra hvad som vore det ena eller det andra.

Till undanröjande af de antydda olägenheterna har i motionen föreslagits fastställandet af vissa minimikvantiteter, och inom Riksdagens bevillningsutskott har framkastats tanken på att hvad beträffar andra varor än spannmål uti förevarande afseende fastslå ett visst tullbelopp.

Vare sig nu den ena eller den andra af dessa utvägar skulle komma att anlitas, torde det dock få anses uppenbart, att i frågans nuvarande läge hvarje fastställande af visst kvantum eller visst tullbelopp skulle komma att fotas på alltför osäkra grunder. Häraf torde

framgå, att frågan om hvilka åtgärder i detta hänseende böra vidtagas bör föregås af en närmare utredning af hithörande förhållanden, med iakttagande därvid, bland annat, att särskilda bestämmelser erfordras rörande spannmål; och då ifrågavarande spörsmål synas vara af stor betydelse, lärer med visshet kunna förutsättas, att utredning och förslag i ämnet komma att till Riksdagen afgifvas. Riksdagen får alltså anhålla, att Eders Kungl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag rörande den minsta kvantitet dels af spannmål, dels ock af andra varor, som får på en gång från frihamn införas.»

I det vid föreliggande proposition fogade statsrådsprotokollet meddelas härom, bland annat, att med anledning af detta Riksdagens uttalande Kungl. Maj:t uppdragit åt kommerskollegium att utarbета förslag i berörda afseende och sedermera anbefallt kollegium att därvid jämväl taga under öfvervägande, i hvad mån särskilda föreskrifter i ämnet kunde vara erforderliga beträffande frilager. Den utredning, som sålunda ankomme på kollegium att verkställa och som, enligt hvad departementschefen från kollegium inhämtat, erbjöde afsevärda svårigheter, hade ännu icke blifvit slutförd, och denna fråga kunde till följd däraf icke blifva förelagd innevarande års Riksdag.

Riksdagen finner visserligen, att det varit önskvärdt, att de af 1907 års Riksdag begärda bestämmelserna kunnat föreläggas Riksdagen till behandling samtidigt med förevarande proposition; men då, enligt hvad departementschefen till nyssnämnda statsrådsprotokoll upplyst, arbetet med affattande af sådana bestämmelser pågår, har Riksdagen icke ansett den omständigheten, att förslag härutinnan icke nu kunnat framläggas, böra föranleda den i förstnämnda motion ifrågasatta ändringen i föreliggande proposition. Då Riksdagen sålunda icke tvekat att trots nu berörda förhållande bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag, har Riksdagen emellertid ansett sig böra samtidigt hos Eders Kungl. Maj:t anhålla, att redan till nästkommande års Riksdag förslag i ämnet måtte af Eders Kungl. Maj:t aflätas.

Slutligen har Riksdagen att yttra sig om en annan i anledning af föreliggande proposition väckt motion, i hvilken hemställts, att § 17 mom. 1 a) i förslaget till förordning om frilager måtte erhålla följande lydelse:

»*brännvin och sprit, alla slag, samt vin*, så framt varan ej skall inom frilagret användas vid beredning af andra tillverkningar».

Propositionen innehåller härom i § 17 följande stadgande:

1. Å frilager må intagas såväl tullpliktigt som förtulladt och tullfritt gods, med undantag af:

a) *brännvin och sprit af säd, potatis eller andra jordfrukter, med undantag af whisky*, så framt varan ej skall inom frilagret användas vid beredning af andra tillverkningar.

Det i sistnämnda motion framställda förslaget har blifvit af Riksdagen bifallet.

Den speciella granskning, Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition vid dess behandling inom Riksdagen blifvit underkastad, har i öfrigt endast gifvit anledning till följande erinran. I § 2 moment 2 föreslås, att hvarje utgång från frilager skall särskildt bevakas och att invid hvarje utgång skall finnas vaktrum. Då i åtskilliga fall ett och samma vaktrum torde kunna användas för flera utgångar, har Riksdagen beslutat sådan ändrad affattning af ifrågavarande stadgande, att detta må kunna medgifvas.

Mot de af Eders Kungl. Maj:t föreslagna förändringarna i gällande förordning om frihamn har Riksdagen icke haft något att anmärka.

Riksdagen får sålunda tillkännagifva,

dels att Riksdagen antagit Eders Kungl. Maj:ts ofvan omförmälda förslag till förordning om frilager, dock att § 2 mom. 2 samt § 17 mom. 1 a) i förordningen skola erhålla följande förändrade lydelse:

§ 2.

1. Frilager, — — — — — utöfvas.
2. Hvarje utgång från frilager skall särskildt bevakas, och skola, i den mån generaltullstyrelsen finner nödigt, vaktrum anordnas; dock att, där från frilager finnas utgångar, hvilka icke begagnas för trafik, utan allenast äro afsedda att komma till användning i händelse af eldfara eller annat olycksfall, generaltullstyrelsen äger medgifva befrielse från skyldigheten att särskildt bevaka sådan utgång.

Vederbörande tulltjänsteman äger, där han anser anledning därtill förefinnas, låta å en hvar, som lämnar frilagret, verkställa kroppsvisitation i den ordning tullstadgan föreskrifver, dock utan att vara underkastad påföljd, i händelse underslef finnes icke hafva ägt rum.

§ 17.

1. Å frilager må intagas såväl tullpliktigt som förtulladt och tullfritt gods, med undantag af:

a) brännvin och sprit, alla slag, samt vin, så framt varan ej skall inom frilagret användas vid beredning af andra tillverkningar;

b) varor — — — — —
— — — — bryta omslagen;

dels ock att Eders Kungl. Maj:ts ofvannämnda förslag till förordning om ändrad lydelse af vissa paragrafer i gällande förordning om frihamn blifvit af Riksdagen antaget.

Därjämte får Riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte för nästkommande års Riksdag framlägga förslag rörande den minsta kvantitet dels af spannmål dels ock af andra varor, som får på en gång införas från frihamn eller frilager, eller ock till bestämmelser, som eljest möjliggöra, att förbudet mot detaljhandel inom frihamn och frilager kan på ett betryggande sätt genomföras.

Stockholm den 28 maj 1912.

Med undersåtlig vördnad.